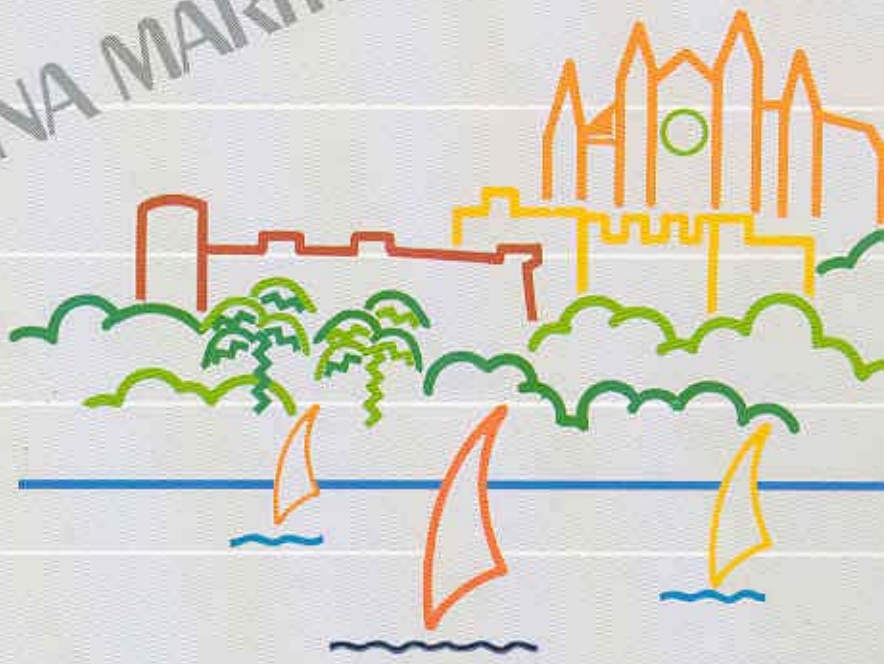

COL·LECCIÓ PALMA CIUTAT EDUCATIVA NÚM. 6

LA FAÇANA MARÍTIMA DE PALMA

QUADERN DE TREBALL PER A L'ALUMNE

Ajuntament de Palma

“LA FAÇANA MARÍTIMA DE PALMA”

Col·lecció “Palma, ciutat educativa” núm. 6
Departament de Dinàmica Educativa. Serveis Educatius.
Ajuntament de Palma. Balears.

Autores: Elisenda Boix i Antònia Llabrés (Societat Balear d'Educació Ambiental).
Reestructuració de l'apartat “durant”: Joan Avellaneda, Elena Pérez, Bartomeu Tomàs,
(Entorn, C.B.).

Direcció de la col·lecció: Departament de Dinàmica Educativa. Serveis Educatius.

Disseny gràfic de la col·lecció i il·lustració de la coberta: CLAVE.

Dibuixos i plànols: Pep Muñoz “Vasco” i Ferran Sintès.

Fotografies: Jaume Gual.

Agraïments: Miquel Frontera, Josep García, Jordi Muntaner.

© Ajuntament de Palma

ISBN 84-87159-69-9

DL PM: 486 - 1996

IMPRÈS PER IMAGEN DE PUBLICIDAD Y MARKETING.

És un material didàctic adreçat als alumnes de 3r cicle d'educació primària i 1r cicle d'educació secundària obligatòria i forma part de l'activitat “La façana marítima de Palma” del Programa de Dinàmica Educativa de l'Ajuntament de Palma.

Es permet la reproducció total o parcial d'aquest llibre per qualsevol mitjà electrònic, mecànic, fotocòpia, informàtic, enregistrament o d'altres mètodes, sempre que se'n citi la procedència i es comuniqui als propietaris del copyright.

LA FAÇANA MARÍTIMA DE PALMA

NOM.....LLINATGES.....

CENTRE..... CURS.....

DATA

ÍNDEX

0. Introducció	3
----------------------	---

ABANS:

1. On és el port de Palma?	5
2. Com ha canviat el port?	10
3. Quines zones té el port?	12
4. Quins edificis singulars envolten el port?	18
5. Situació del port	20

DURANT:

6. El port pesquer	21
7. El port esportiu	24
8. Anem amb barca	25
9. Fitxa per al joc de cloenda	28

DESPRÉS:

10. Recordem la visita al port	29
--------------------------------------	----

GLOSSARI:	30
-----------------	----

INSTRUCCIONS PER A L'US DEL QUADERN.

Al llarg d'aquest quadern trobaràs a cada pàgina diferents símbols. Mira el que volen dir i disposa't a començar.

Informació

Treballa tu

Treball en equip

Abans de l'itinerari

Durant l'itinerari

Després de l'itinerari

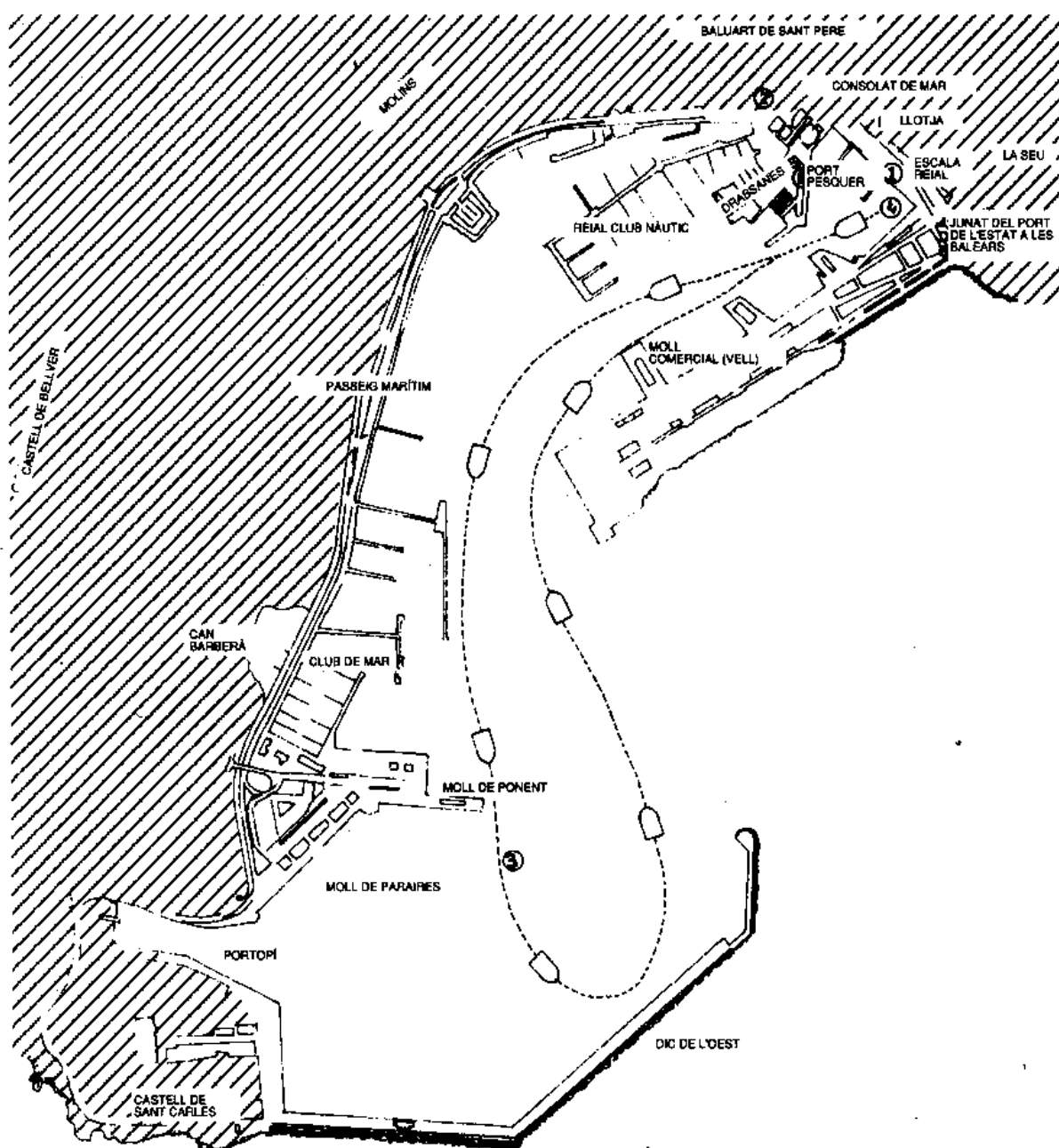

RECORREGUT DE L'ITINERARI: La façana marítima de Palma.

Recorregut de l'itinerari:

- 1 - Presentació del port de Palma
- 2 - Port pesquer / port esportiu
- 3 - Anem amb barca
- 4 - Conclusions

0 100 200 300 400 500 m.

Palma és una ciutat marítima. Al llarg dels anys, tant els esdeveniments importants com les activitats principals han tingut lloc vora la mar. Malgrat això, actualment ens veim abocats a viure a l'interior de la ciutat.

Vos convidam, des d'aquí, a conèixer aquesta part de Palma que tenim un poc oblidada.

Talment com si descobríssim com és la façana d'una casa, anem a descobrir com és LA NOSTRA FAÇANA MARÍTIMA!

1- ON ÉS EL PORT DE PALMA?

Mallorca té 550 km de litoral. Aquest litoral és molt variat i presenta grans badies i una gran quantitat de cales i platges.

Quin lloc és més indicat per a la construcció d'un port?

☐ Penya-segat	☐ Platja
☐ Cala	☐ Badia
☐ Cap	

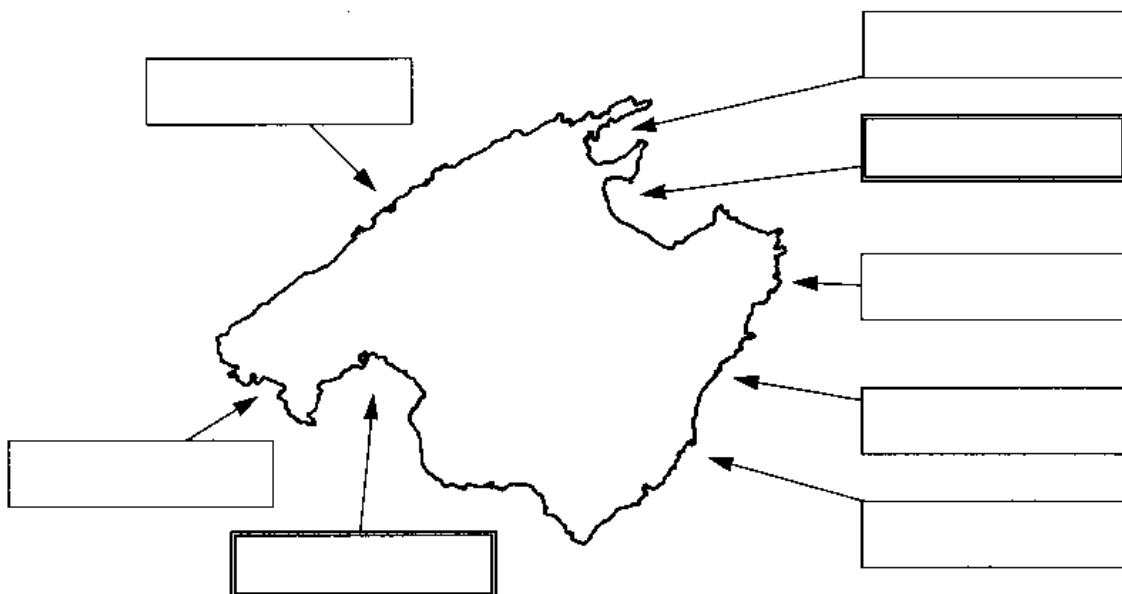
En quin dels llocs esmentats està construït el port de Palma?

.....

Situa i després escriu els següents topònims a la casella corresponent del mapa de Mallorca:

Port de Palma	Port d'Alcúdia
Port de Sóller	Port de Pollença
Port d'Andratx	Portocristo
Port de Cala Rajada	
Portocolom	

Llegenda:

Ports d'interès general

Ports de refugi pesquer i recreatiu més importants

Compara les formes i les dimensions dels següents ports.

Quin sembla més protegit de la mar?

Quin té més cabuda?

Quina orientació té cadascun dels següents ports?

.....

.....

.....

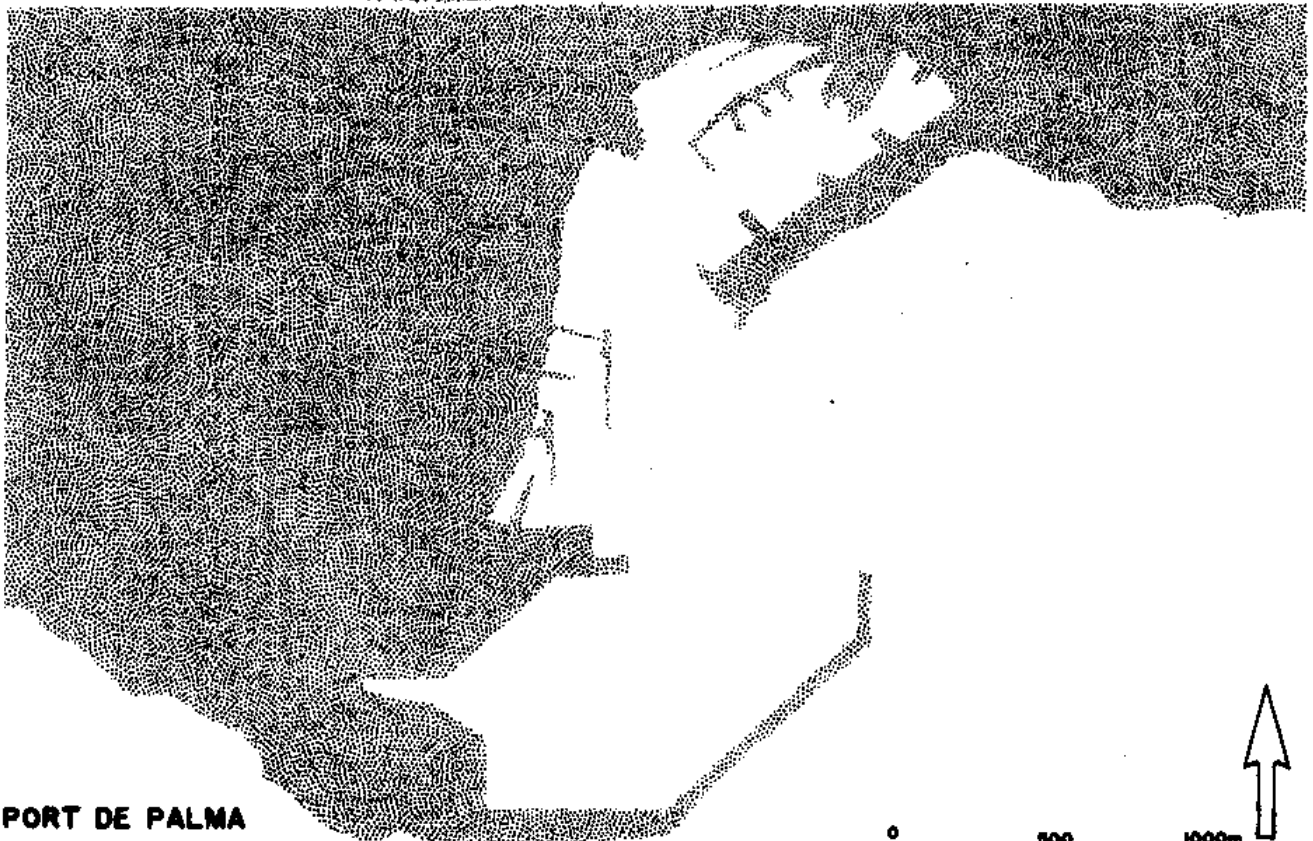
.....

.....

PORT DE SÓLLER

PORTOCRISTO

PORT D'ALCÚDIA

A la mar, utilitzam les **cartes nàutiques** així com a la terra els **mapes geogràfics**.

Les cartes nàutiques duen informació sobre el perfil de la costa, la profunditat, el tipus de fons marí, etc...

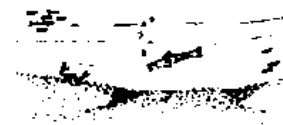
El tipus de fons marí es representa amb unes lletres. Vegem què signifiquen:

Alg.
Prats submarins

P
Roques

A
Arena

Cerca a la carta nàutica, pàg. 8, la profunditat major que es registra en el port de Palma.....

I a la badia de Palma?

Per què no atraquen porta-avions al port?.....

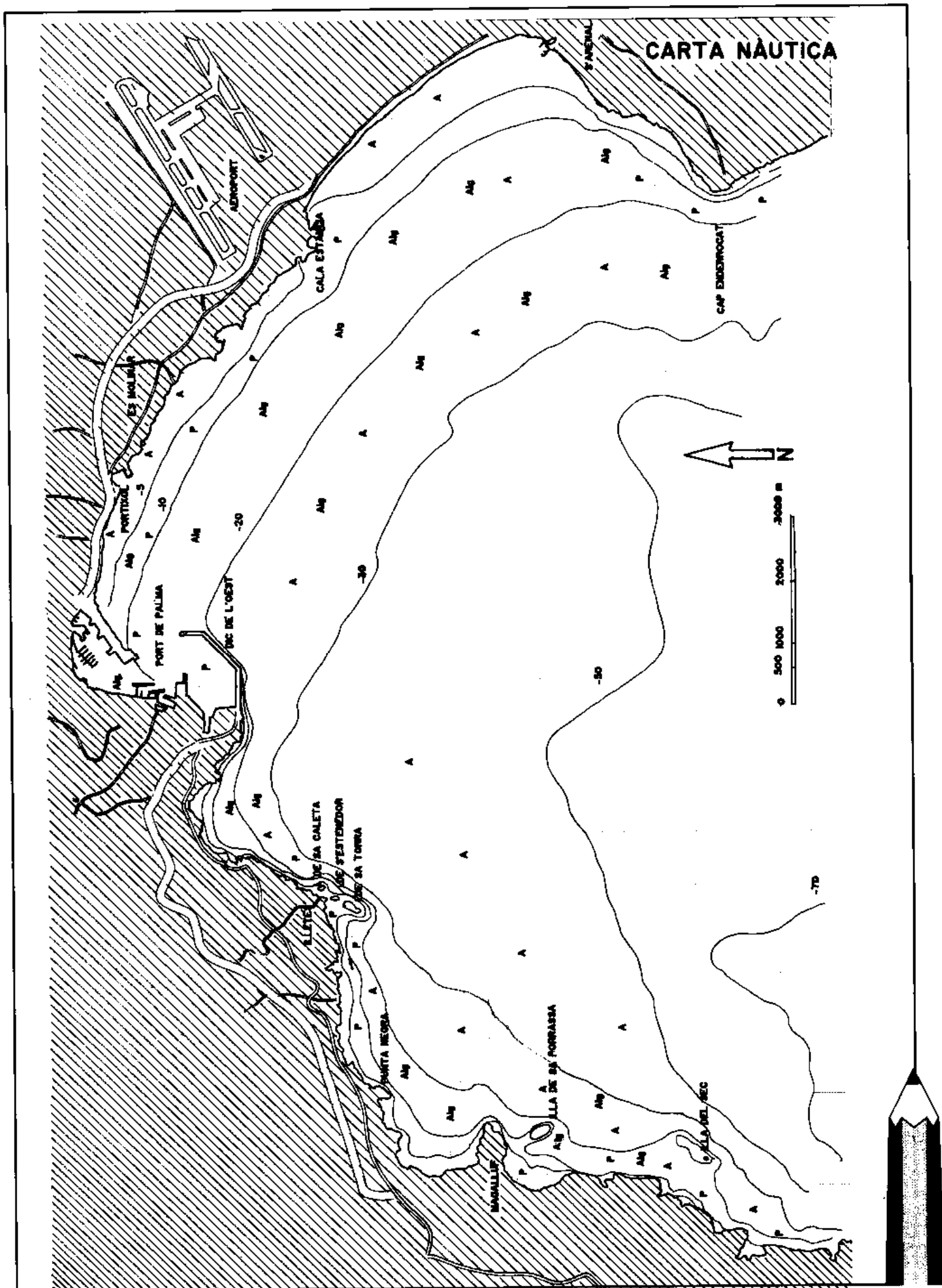
.....
Fins a quina profunditat podem trobar els prats submarins (Alg.) dins la badia de Palma?.....

Pots veure a la carta nàutica, pàg. 8, que la badia de Palma té una gran diversitat de fons marí, però des del punt de vista ecològic les zones amb prats submarins (Alg.) són especialment importants.

La posidònia oceànica és l'especie més abundant i representativa del prat submarí i encara que ho sembli no és una alga sinó una planta superior a la qual a la tardor li cauen les fulles i són arrossegades fins a la platja. Aquests prats submarins són una font d'aliment i un recer de molts de peixos que hi passen les seves primeres fases vitals (ous i larves). A més d'oferir protecció són grans productors d'oxigen. El prat submarí, doncs, és una font de vida, molt sensible a qualsevol canvi que es faci en el seu medi i que hem de protegir.

Temps enrera hi havia molt de prat submarí a la badia de Palma. Avui, amb el gran augment de la població, tantes construccions arran de mar i el gran nombre d'embarcacions és molt difícil la seva supervivència.

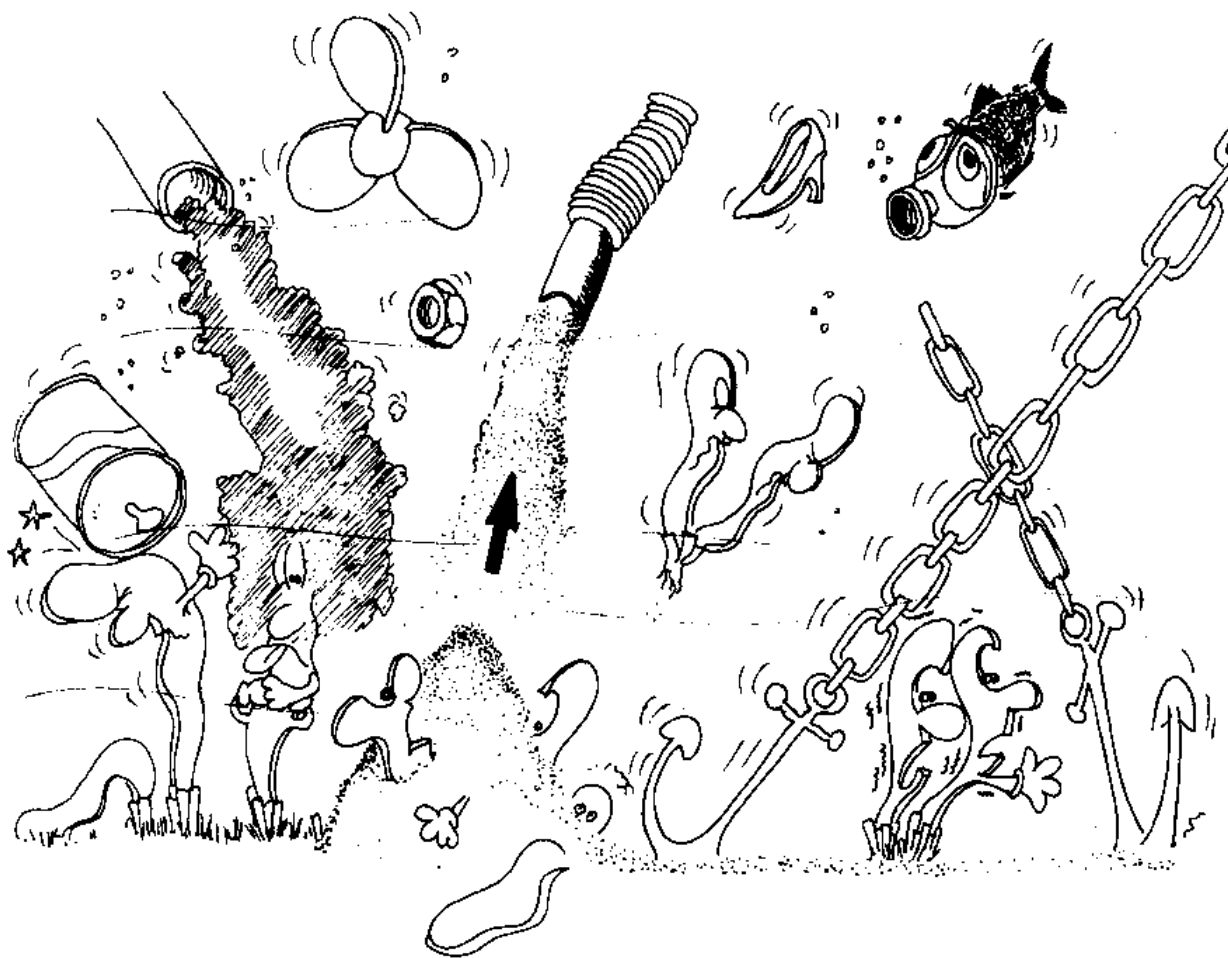
Cerca en el dibuix quatre perills que té el prat submarí de la badia de Palma i explica'n les conseqüències.

1

2

3

4

2- COM HA CANVIAT EL PORT?

El port és una zona molt viva de la ciutat i, per tant, al llarg dels anys s'hi produeixen moltes modificacions i localitzacions. A continuació trobaràs uns fulls de paper vegetal on hi ha representades diverses etapes del port de Palma al llarg de la història.

Les quatre etapes principals del port de Palma són:

Època talaiòtica

Època romana/medieval

Segle XIX

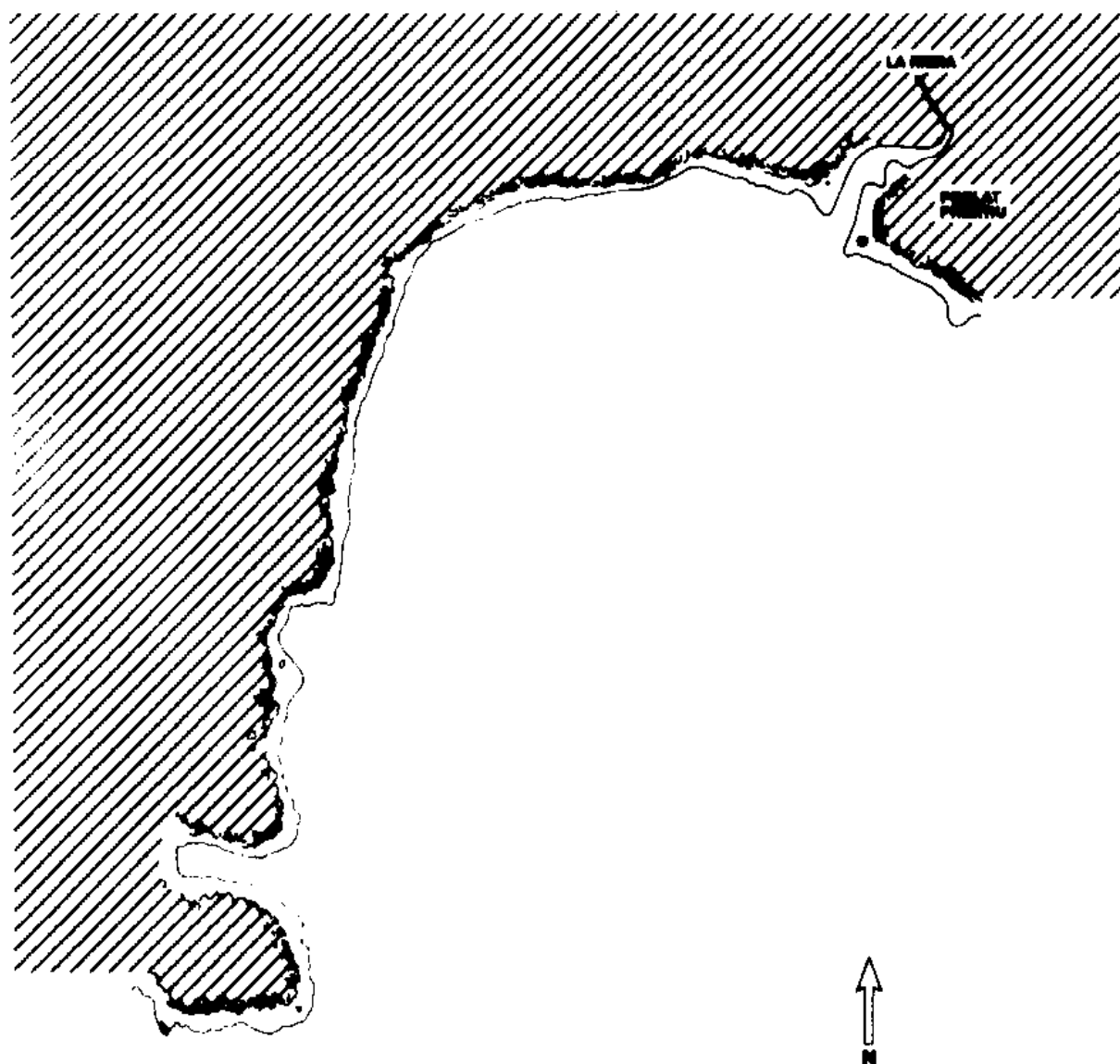
El port actual

Época talaiòtica

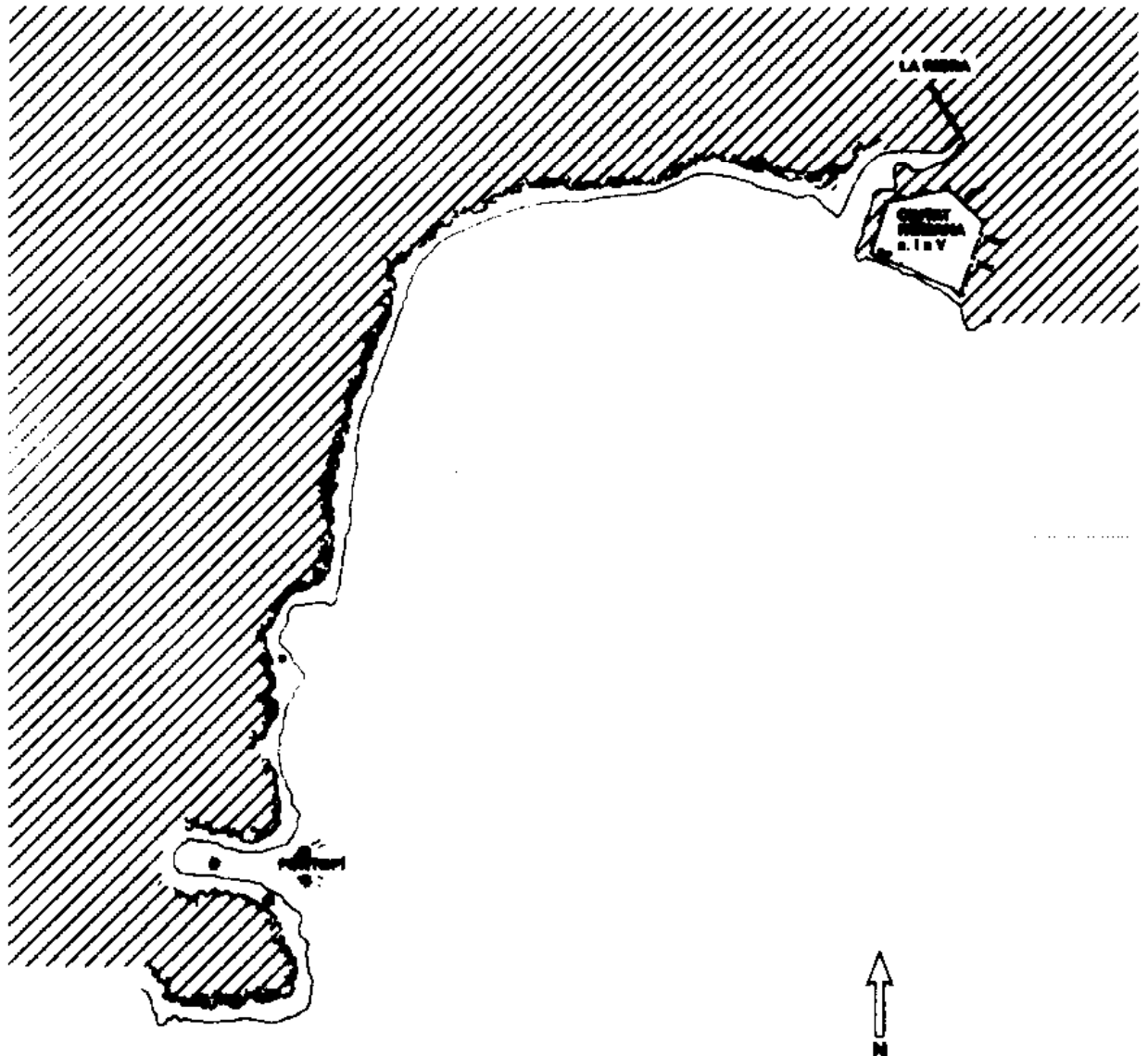
Els primers pobladors de Palma degueren instal·lar-se a la caleta formada per la desembocadura del torrent de la Riera. El seu llit recorria la Rambla i el Born fins a la mar.

Època romana/musulmana/medieval

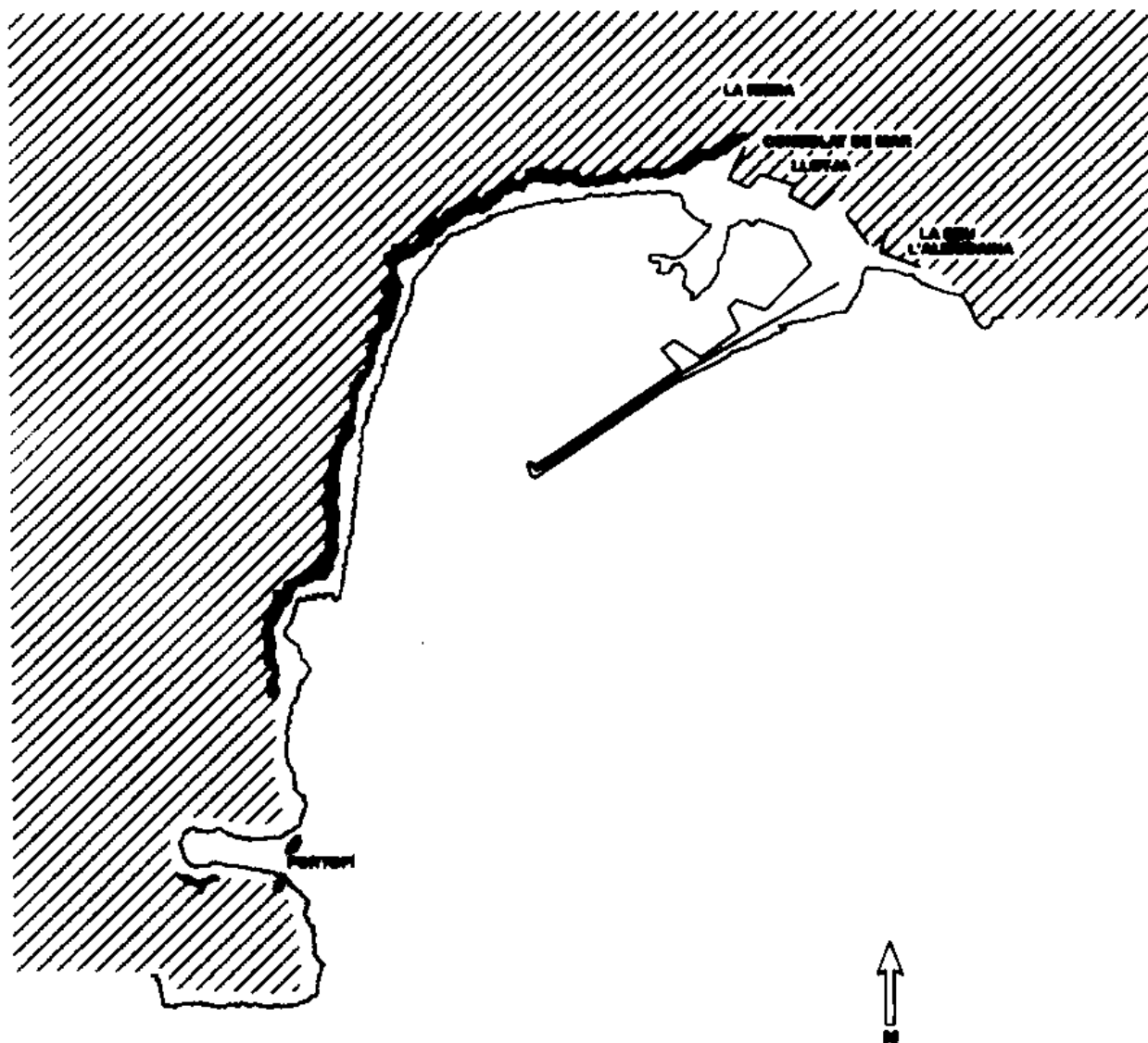
El refugi de la cala de Portopí fou el primer port de la ciutat des de l'època romana, al llarg de l'etapa musulmana i fins a mitjan segle XIV, quan el port assolí el seu màxim nivell ja que l'illa era el centre nàutic de la Mediterrània occidental.

Segle XIX

Durant el segle XIX, amb la reactivació de l'economia i del comerç s'allarga el moll i es construeix el contramoll a la desembocadura de la Riera.

3- QUINES ZONES TÉ EL PORT?

En el port, al llarg dels anys, s'hi han duit a terme diferents activitats. Segons la importància que aquestes activitats han tengut en un moment donat, han ocupat més o manco espai en el port. Actualment, les zones del port són cinc:

- Port pesquer
- Port esportiu
- Moll de passatge
- Port militar
- Moll comercial

Acoloreix en el mapa de la pàgina 13 les diferents zones del port i posa el nom corresponent a cada zona.

Pesquer (marró), comercial (taronja), esportiu (verd), passatge (blau), militar (groc).

Dibuixa aquí el port de Palma.

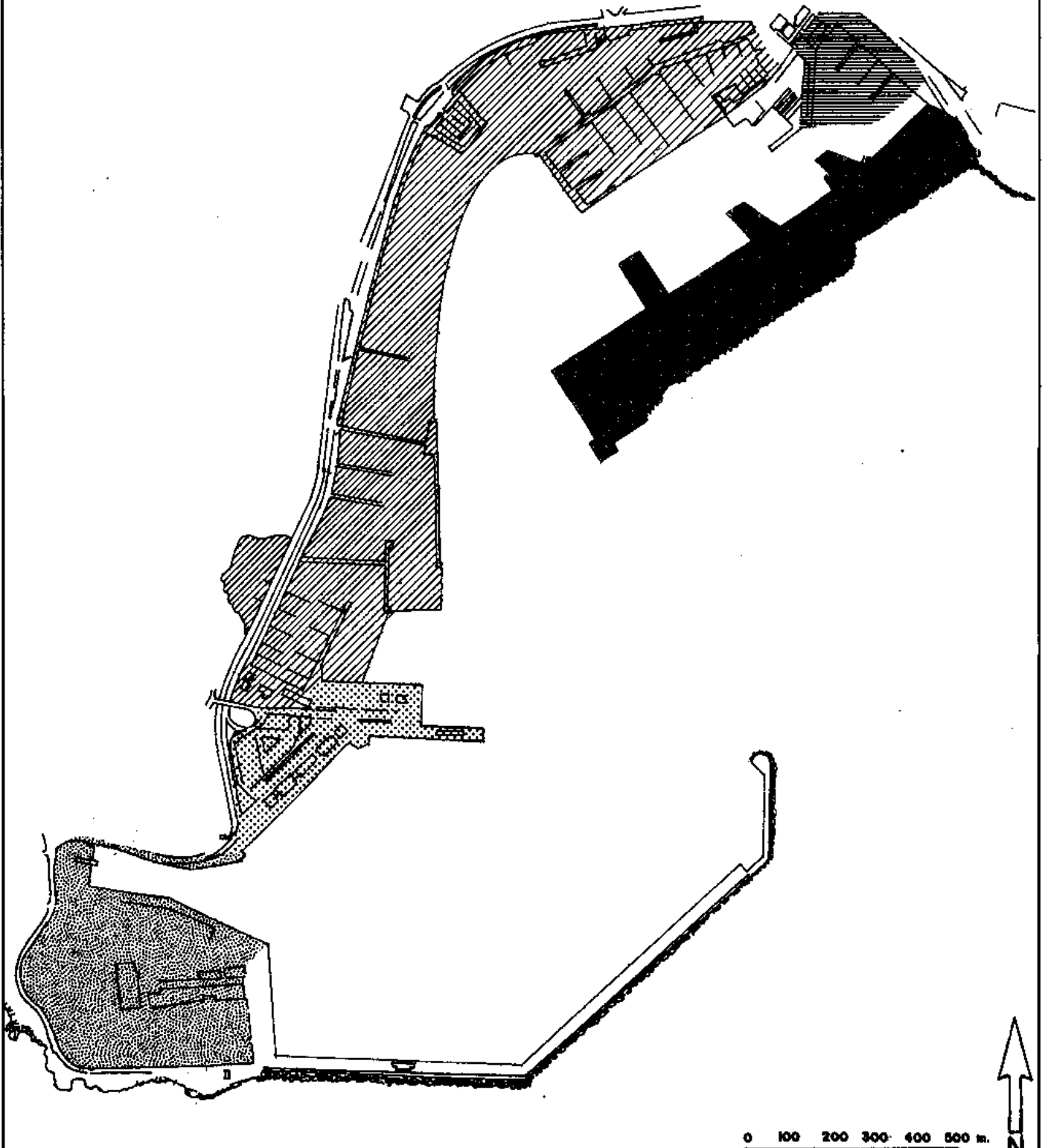

LES ZONES DEL PORT

- MOLL COMERCIAL
- PORT PESQUER
- PORT ESPORTIU
- MOLL DE PASSATGE
- PORT MILITAR

NOTA: EL DIC DE L'OEST S'UTILITZA PER A TOTS ELS TIPUS DE VAIXELLS, SEGONS EL SEU CALAT.

0 100 200 300 400 500 m.

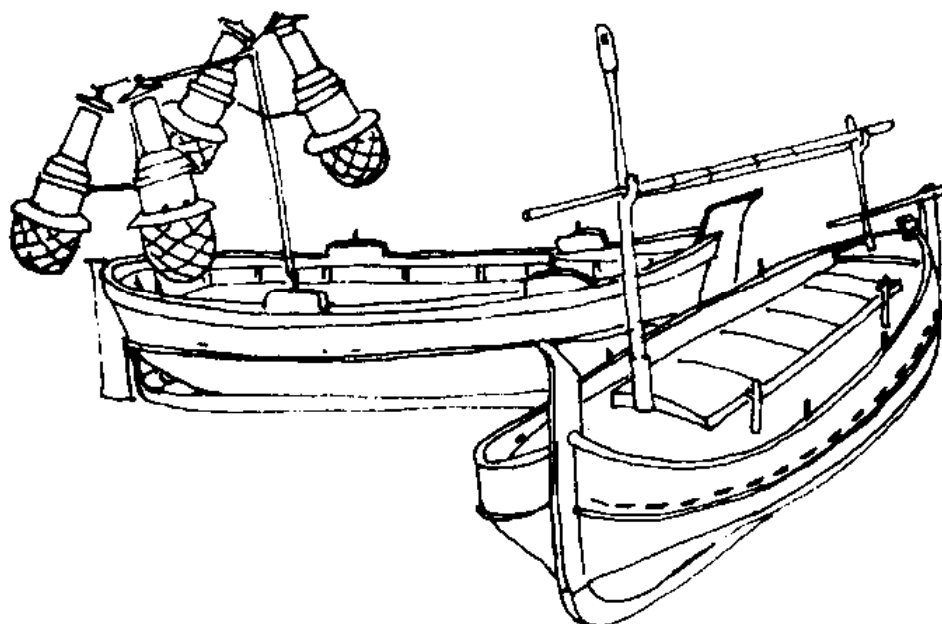

port pesquer

Les barques de pesca atraquen al port pesquer. Els pescadors surten a pescar de dia i de nit amb barques petites (llaüts i bots) o més grosses (gamberes i bous) i treuen els peixos de la mar amb xarxes o hams. Segons el peix que volen pescar van més prop o més lluny de la costa i utilitzen una tècnica o altra de pesca.

A la Llotja del Peix hi arriba diàriament la major part de les captures de tot Mallorca i se subhasta. De cada vegada més, el peix que menjam ve de fora de Mallorca. La pesca ha perdut importància a les nostres illes.

Acoloreix aquests llaüts i identifica cadascuna de les seves parts: quilla, botavara, timó, coberta, proa, popa i pal.

Aconsegueix informació sobre la Llotja del Peix.

A quina hora s'obre?

Qui hi pot comprar?

Qualcú controla l'arribada del peix i el seu estat?

.....

port esportiu

Palma té un dels ports esportius més prestigiosos de la Mediterrània. Especialment durant els mesos d'estiu té interès pel gran nombre d'embarcacions fixes i el trànsit d'entrades i sortides dels visitants. Són importants també els diferents esports nàutics que s'hi practiquen: la pesca esportiva, el piragüisme, les regates de vela, el rem...

Fes un recull dels titulars de premsa on es parli d'activitats que se celebren en el port de Palma.

Titular

Diari

Dia

.....

.....

.....

Investiga i després escriu quines conseqüències pot tenir el port esportiu aquí on està ubicat.

.....

.....

.....

moll de passatge

Les primeres notícies de l'existència d'una línia regular marítima es remunten a l'any 1718, quan Palma es comunicava amb Barcelona una vegada al mes. En el segle XIX s'intensificà aquesta línia i s'establiren les d'Eivissa i Maó. També va funcionar un temps una línia regular amb Marsella i una altra amb Alger.

Investiga quines són les línies regulars de vaixells de passatge que surten de Palma i hi arriben, la seva periodicitat i el seu horari.

Línia

Periodicitat

Horari

.....

.....

.....

.....

.....

moll comercial

Avui en dia el trànsit principal està constituït per transbordadors de passatge i per vaixells portacontenidors.

"L'illa viu d'una economia bàsicament importadora en què comestibles, matèries primeres (sobretot productes energètics) i manufactures són descarregades als nostres ports, mentre que les exportacions es redueixen a alguns pocs productes agrícoles (ametles, patates primerenques, tàperes, ...) i industrials (sabates, cuir obrat, bijuteria, ...)". **Climent Picornell.**

L'altre port comercial de Mallorca és el d'Alcúdia. Les següents dades et donen informació sobre el nombre total de tones carregades i descarregades a cadascun d'ells durant l'any 1986:

	Càrrega (Tn)	Descàrrega (Tn)
Palma	627.658	2.221.910
Alcúdia	73.143	658.288

El nombre de tones que importa el port de Palma és:

- dues vegades i mitja més gran
- sis vegades més gran
- vuit vegades i mitja més gran

que el d'Alcúdia.

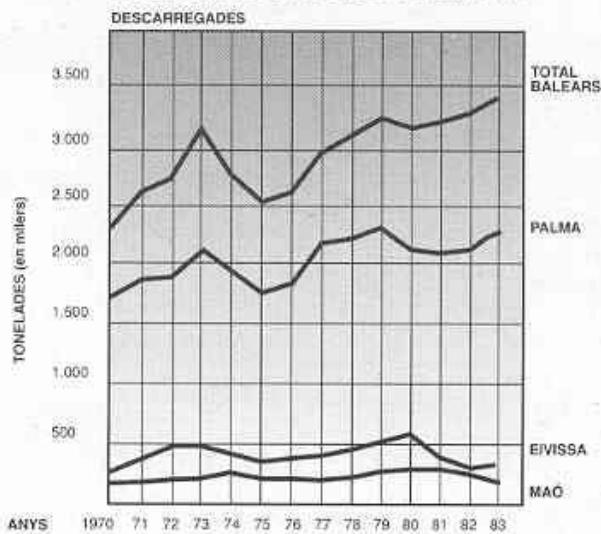
El nombre de tones que exporta el port de Palma és:

..... vegades més gran que el d'Alcúdia.

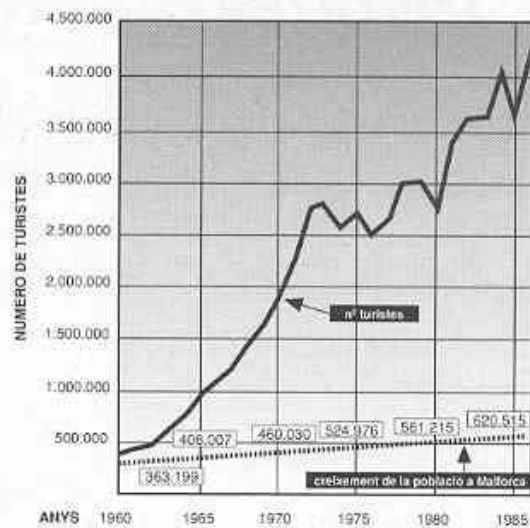

Evolució de les mercaderies descarregades en els ports de Balears

Font: Climent Picornell i Joana Mª Seguí

Evolució de la població i del nombre de turistes a les Balears

Font: Climent Picornell i Joana Mª Seguí

Observa aquests gràfics, compara'ls i contesta (v) vertader o (F) fals:

- L'importació de productes ha disminuït i el turisme i la població mallorquina han augmentat des de 1960.
- El turisme i l'augment de la població de Mallorca fan que hàgim d'importar més productes.
- Si el turisme baixàs no hauríem de comprar tants productes.

port militar

Per la seva situació geogràfica, Palma ocupa un dels llocs estratègics més importants de la Mediterrània occidental. El Ministeri de Defensa manté de forma permanent una base a Portopí. Les instal·lacions portuàries de Portopí són molt sovint utilitzades per vaixells de guerra.

Quins problemes i quins avantatges pot ocasionar tenir vaixells de guerra ancorats a la badia de Palma?

.....

.....

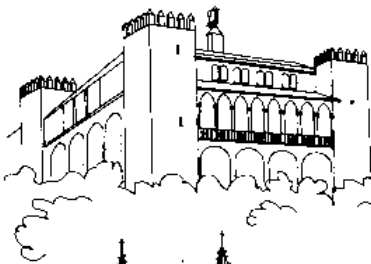

4- QUINS EDIFICIS SINGULARS ENVOLTEN EL PORT?

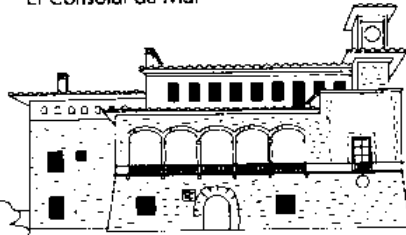

Al voltant d'un port important sempre es crea una infraestructura: unes primitives casetes per guardar-hi barques, uns edificis per vendre-hi peix, unes torres de defensa, un far o un edifici militar o religiós. Aquests són els edificis més singulars que hi veuràs:

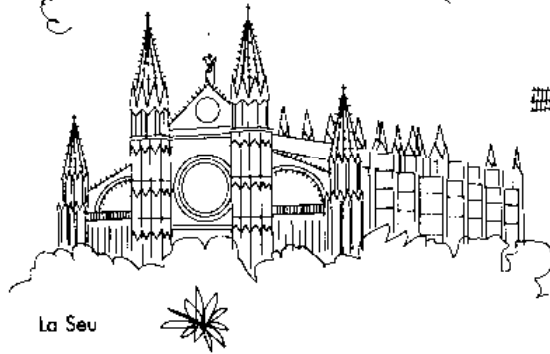
L'Almudaina

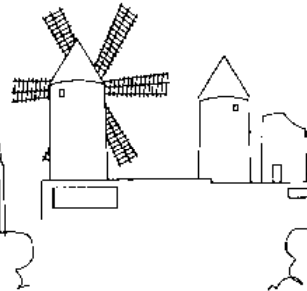
El Consolat de Mar

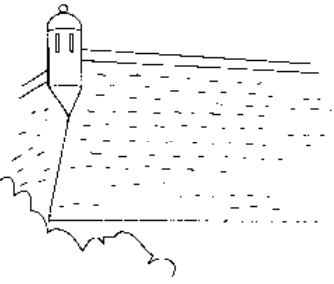
La Llotja

La Seu

Els Molins del Jonquet

Baluard de Sant Pere

Escriu en aquest quadre la funció que tenien i la que tenen avui aquests edificis.

Funcions: militar, històrica, defensiva, religiosa, cultural, comercial, de govern, esportiva.

Edifici	Abans	Ara

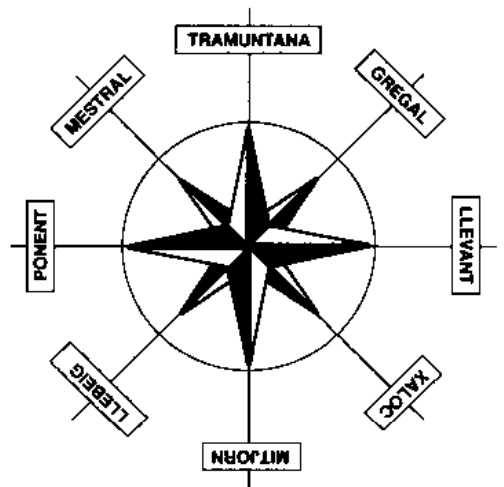
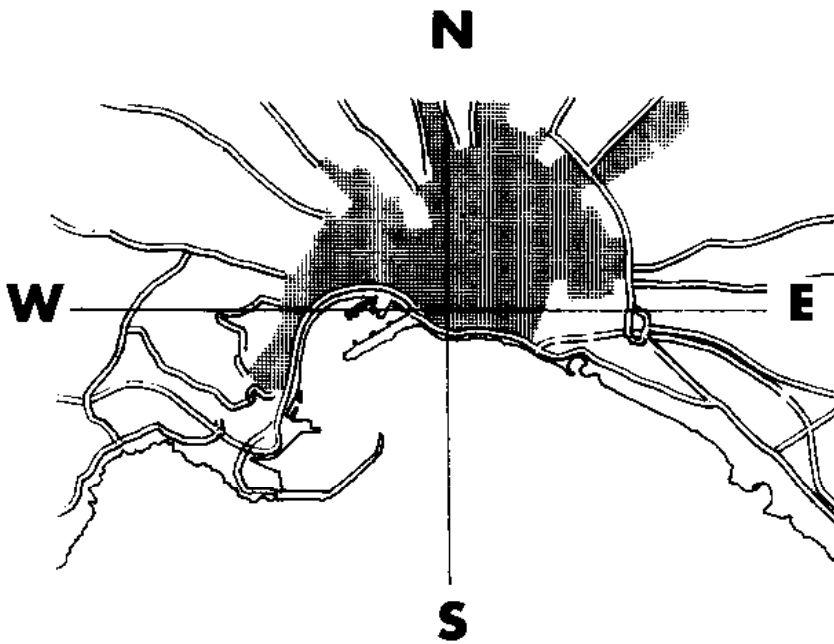

5- SITUACIÓ DEL PORT

El port de Palma és el més important de Mallorca per la seva capacitat i extensió. Al llarg dels anys s'ha anat configurant un port cada vegada més gran i segur quant a la protecció de les embarcacions en cas de mala mar.

Quina orientació té la badia de Palma?

Quina orientació tenen els vents que l'afecten més i com s'anomenen?

.....
.....

El vent més freqüent a la badia és el llebeig. Quin dic resguarda els vaixells d'aquest vent?

I quin moll els resguarda del Xaloc?

.....

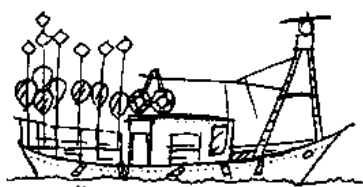
6- EL PORT PESQUER

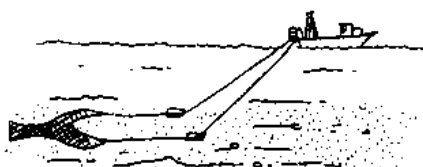
Al port pesquer podem observar les barques i les arts de pesca i també part de la feina que fan els pescadors.

Relaciona amb fletxes cada tipus de barca amb la seva art de pesca i amb el tipus de peix que s'hi pesca. Per fer-ho bé escolta el monitor i consulta el bloc de làmines.

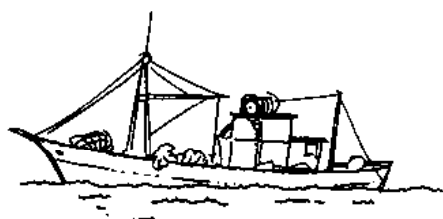
Palangrer o marraixer

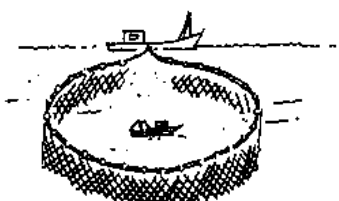
Xarxa d'arrossegament

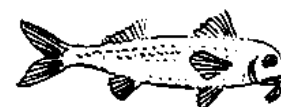
Sardina

Teranyina

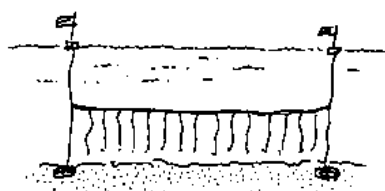
Art d'encerclament

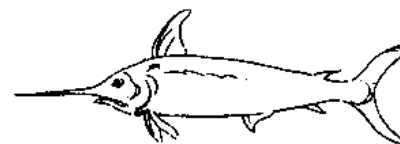
Moll

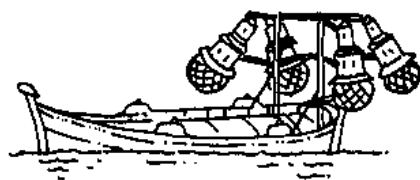
Barca de bou

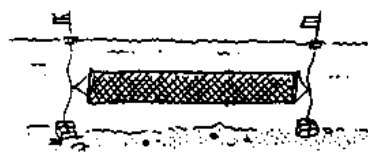
Palangre

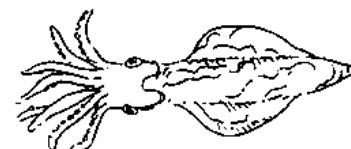
Emperador

Llaüt

Tremall

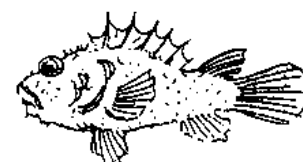
Calamar

Tremallera

Potera

Cap roig

La pesca actual utilitza algunes tècniques que impliquen a vegades una explotació abusiva dels peixos. Algunes d'aquestes tècniques son l'ús de xarxes d'arrossegament i del **sónar** (un radar per trobar els bancs de peix).

Quines solucions proposaries ? Posa creus:

- més control de la pesca
- trobar altres feines per als pescadors
- menjar poc peix
- fomentar l'aqüicultura (granges de peix)

Marca amb una creu les afirmacions que trobis encertades per definir la feina dels pescadors:

- treballen moltes hores al dia
- sempre saben el que pescaran
- és una feina molt dura
- sempre saben a quin preu els pagaran el peix

Registra altres activitats laborals que vegis al port pesquer:

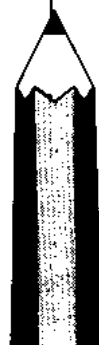
.....
.....

És neta l'aigua del port pesquer ?

- molt poc gens

A què és degut ?

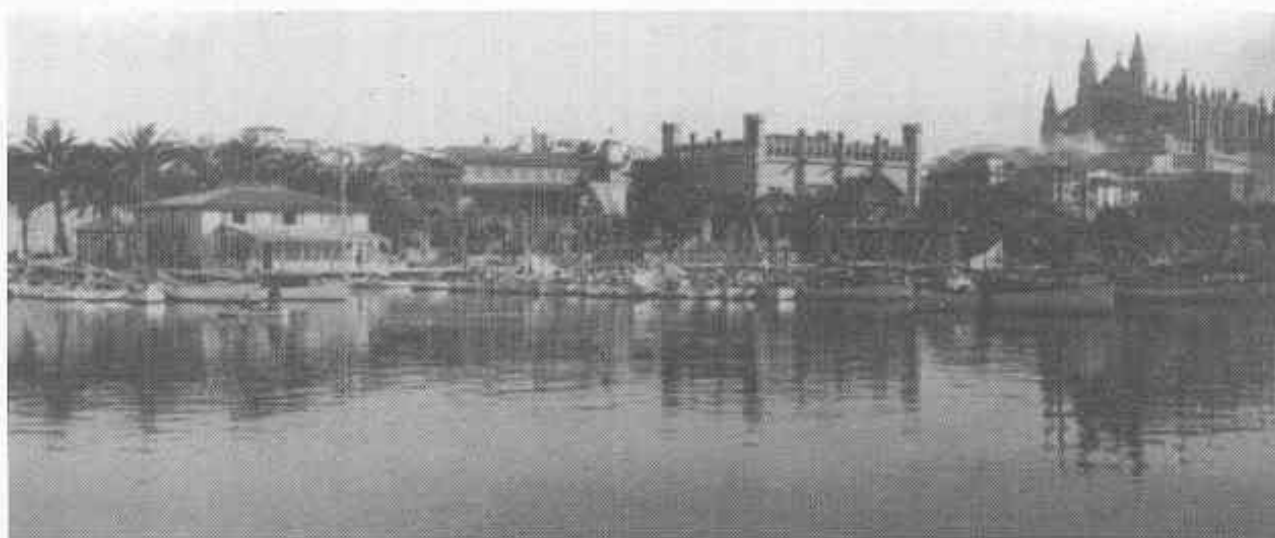

Hi ha renou ambiental ?

molt poc gens

A què és degut ?

Observa la fotografia. És feta devers el 1920. Penses que el port pesquer de Palma ha perdut importància avui dia ?

sí no

Per què ?

.....

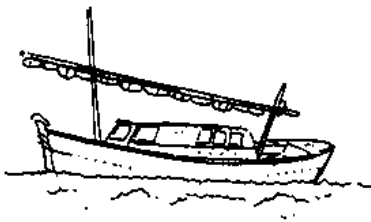
7- EL PORT ESPORTIU

El port esportiu no existia a principis del segle XX, quan es va fer la fotografia anterior. En canvi avui dia és la zona més gran del port de Palma.

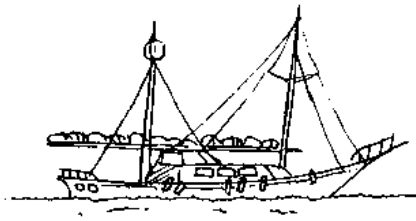
Relaciona amb fletxes cada una d'aquestes barques del port esportiu amb el seu nom:

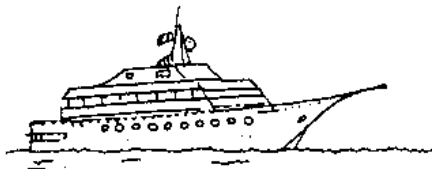
veler

iot

llaüt esportiu

llanxa

Per a què es fan servir aquestes barques ?

.....

Registra les distintes activitats laborals que veus al port esportiu:

.....

.....

Per què creus que el port esportiu de Palma té tanta d'importància actualment ?

.....

.....

8- ANEM AMB BARCA

Ara anirem amb barca a descobrir la façana marítima de Palma i les diferents zones del port. Aprofita el viatge per observar bé tot el que veuràs.

Durant el passeig amb barca podrem veure com la costa de Palma ha estat molt transformada per l'home. Dels animals i les plantes que hi havia només en queden els que s'han pogut adaptar a les noves condicions.

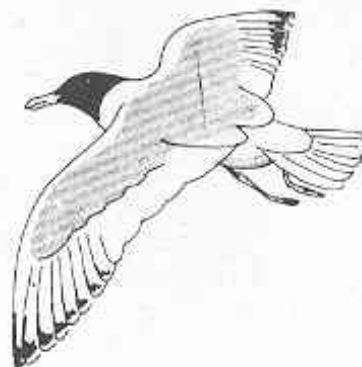

Fes una creu als animals que vegis durant el recorregut:

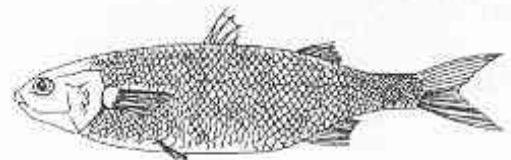
Gavina comuna

Corb marí

Gavina d'hivern

Llissa

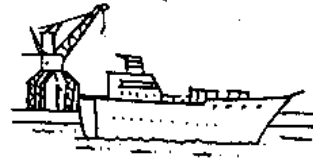

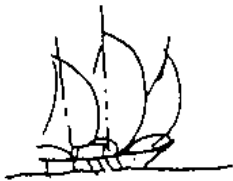
Marca amb una creu els vaixells i instal·lacions portuàries que vegis. Relacional's amb fletxes amb la zona del port on es troben.

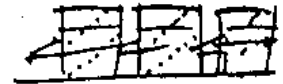
Barca de bou

Vaixell de càrrega

Veler

Dipòsits de ciment

Transatlàntic

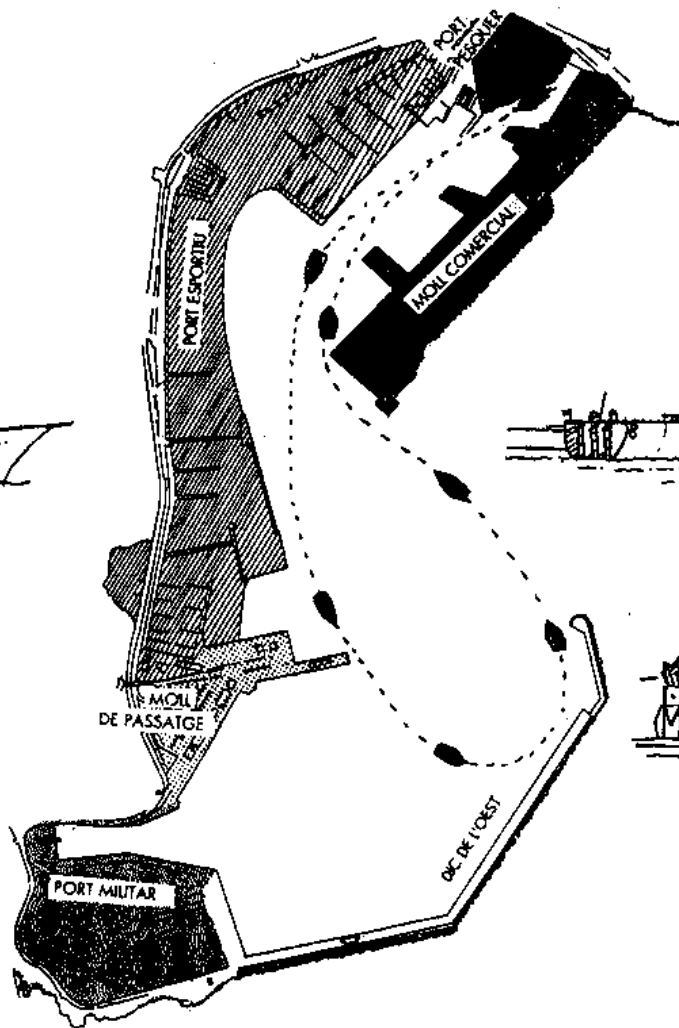
Vaixell aljub

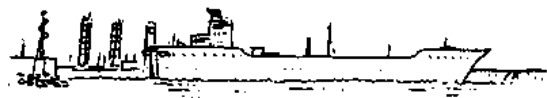
Vaixell militar

Dipòsits de farina

Vaixell de passatge

Petroler

Observa bé la costa i relaciona amb fletxes cada un d'aquests edificis amb el lloc on es troba.

Consolat de Mar

Llotja gòtica

Palau de l'Almudaina

Baluard de Sant Pere

La Seu

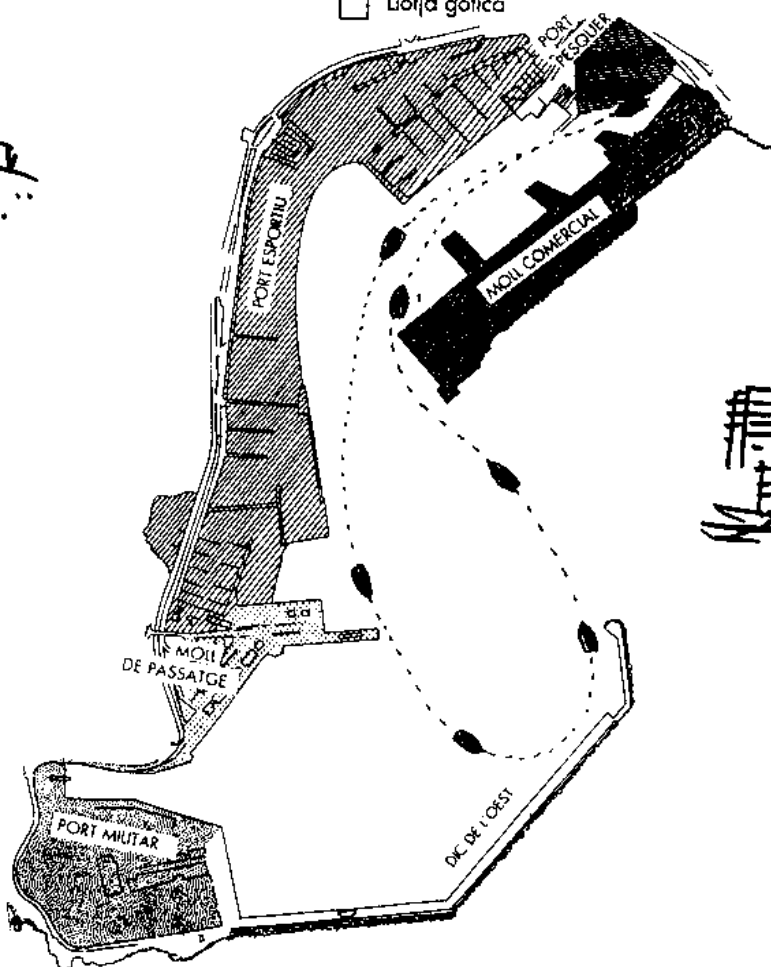
Molins del Jonquet

Hotels i apartaments

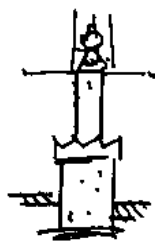
Hotel Mediterrani

Xaletes antics

Torre Paraires

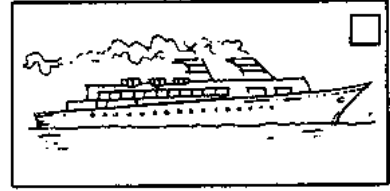
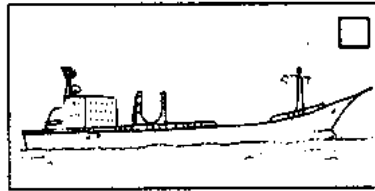
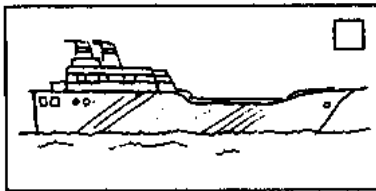
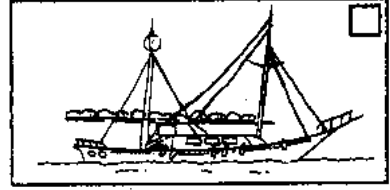
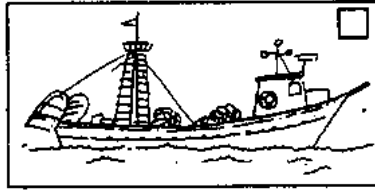
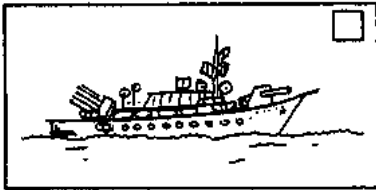
Far de Portopí

Baluard de Sant Carles

9- FITXA PER AL JOC DE CLOENDA

Senyala amb una creu el signe distintiu del vostre grup.

Recordau com és la zona del port que us ha tocat treballar.

Aspectes positius:

.....
.....
.....
.....
.....

Aspectes negatius:

.....
.....
.....
.....

10- RECORDEM LA VISITA AL PORT

Quina funció té cadascuna de les zones del port? Marca amb una creu el que creguis oportú.

<u>Funcions</u>	<u>P. militar</u>	<u>P. Pesquer</u>	<u>P. esportiu</u>	<u>P. passatge</u>	<u>P. comercial</u>	<u>Dic Oest</u>
alimentàries	☐	☐	☐	☐	☐	☐
turístiques	☐	☐	☐	☐	☐	☐
recreatives	☐	☐	☐	☐	☐	☐
de defensa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
trans. passatgers	☐	☐	☐	☐	☐	☐
trans. mercaderies	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Resumeix quines són les funcions més importants que realitza el port de Palma:

.....

.....

.....

Quins són els canvis que han produït les actuals activitats del port en: la qualitat de l'aigua:

.....

.....

.....

els tipus de treballadors:

.....

.....

.....

el paisatge (línia de costa, estructures, portuàries, carreteres, edificis, etc.):

.....

.....

GLOSSARI

BOT: embarcació petita sense coberta, generalment de fusta, que és propulsada normalment a rem.

BOU: embarcació dedicada a la pesca amb xarxa d'arrossegament.

DIC: mur de contenció d'aigües.

GAMBERA: embarcació dedicada a la pesca de gambes amb un art de pesca que també es diu gambera.

HIVERNAL: és diu de l'au que només passa l'hivern en aquell lloc.

LLAÛT: embarcació de poc tonatge que sol anar amb vela llatina i està destinada a la pesca o el cabotatge.

MIGRANT: es diu de l'au que sols és de pas en aquell lloc.

MOLL: vovera construïda arran de mar i a diferents altures, que facilita l'amarrament d'embarcacions.

VAIXELL PORTACONTENIDOR: embarcació mercant de gran tonatge apta per al transport de contenidors.

PRAT SUBMARÍ: comunitat vegetal marina que té com a espècie més representativa la *posidònia oceànica*.

SEDENTÀRIA: es diu de l'au que passa tot l'any al mateix lloc.

SERVEIS EDUCATIUS
DEPARTAMENT DE
Dinàmica Educativa

QUADERN DE TREBALL PER A L'ALUMNE